

Titel: IX.

Citation: "IX.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968*.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g02-shoot-d1e155740/facsimile.pdf> (tilgået 18. juni 2024)

Anvendt udgave: Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

1849.

Beretning

No. 323.

Forhandlingerne paa Rigsdagen.

Tre og Halvfemsindbyrderne (7de) Møde.

(Den lovbærende Forsamling af Christians 33 64-66.)

Grundtvig (fortsat): Derfor er der jo i vort Udsagn ogsaa saa Grundfor alle fremmede, baade borgerlige og politiske Rettigheder, idet at det jo først er ved Lov, at de kunne faae Indfødsret og dermed Afgang til Embeder; men intet andet Væsen mener jeg, at vi enten kunne behøve eller forlange i denne Henseende, thi jeg skalde mene, at den danske Mand maa være ligeberettiget til Alt, hvad der ved Lovens Stillefærd er Indfødsret, enten han saa bestender sig til denne eller hin Tro, enten han dyrker Gud paa denne eller hin Maade. Naar man ellers indvæder, hvad man jo ofte gjør, og ogsaa har gjort idag, at der dog var saadanne Skikkelser, hvor dette slet ikke gik an, og man ansætte saaledes, hvordan en Løbe naar var bleven Kultusminister i Preussen — da maa jeg derved erindre, at det kunde jo altid blive et Spørgsmaal, hvorefter vi turde give Jøderne — dette oprindelig ganske fremmede skikkelige Folk — hvorefter vi turde give det borgerlige og politiske Rettigheder lige med vort eget, men vi skulle Tan ikke gjøre os Skyldige i den store Daarlighed, at vi søge Grundten til denne Lov i deres Religion, thi derved løste vi jo aabentbart de Stillefærd af dem til at trænge sig ind iblandt os og tillige sig alle vore Rettigheder, idet vi løste dem til, naar de ikke have mere Samvittighed, da at gaar udover os til vor Trodsbeholdelse for at erbyrde alle borgerlige og politiske Rettigheder. Herrensken ansæer jeg det slet ikke forligt, i den Henseende at tilstaae dem lige Rettigheder, ialtsaa langt mindre forligt end at tilstaae enten Jøderne eller andre fremmede Folk denne Frihed, thi disse ere et Folk og have et Fædreland, om ikke altid saa stort som Indfødsret, de ere et Folk og have et Fædreland, de have ogsaa en forfærdelig Hæder fra os, eller om ingen bestemt personlig Hæder, dog en Tilværelighed, som kan blive vort Land og vort Folk meget skadelig og farlig; men saaledes er det ikke med Jøderne. Det har derfor gjennem hele Verdenshistorien vist sig, at de stode altid ved Siden af de bedste Borgere i de Lande, hvor der skændtes dem fulde borgerlige Rettigheder, saaledes, som at nævne et Gremsel fra den gamle Tid, hos Grækerne, der var det aabentbart saaledes i de 2 store Goveidshæder, Antiochia og Alexandria, der udmærkede Jøderne sig og var, som ikke de bedste, saa dog lige med de bedste Borgere, og det var kun i Rom, hvor de behandledes som Trælle, og siden i den vestlige Christenhed, hvor man lærte saameget Dødt af Romerne, det var der at Jøderne ved at behandles som Trælle, ja slet som Uffam, ogsaa bleve skadelige for Kristene.

Hvad nu § 65 i Udsagnet angaaer, som jeg ansæer for den egentlig vigtige, da mener jeg, at den turde antages aldeles uforandret, og langtfra at skulle have andre Tilfærminger, ikke engang skulde have den, som de fleste af vore Rædsninger i denne Sag have foreskrevet, nemlig Tilfærmingen af det lille Ord „Læres“, thi der er en stor Forskel derimellem, som enhver vil kunne see, og imellem hvorefter det foresatte Røget i Forsamlingen, som skider med hvad man med nogen Ret kan kalde Skadelighed og offentlig Ordren. Dette Ord lader sig omrønde afgjort, men derimod, saalænge vi komme til Kardommen, da er det saaledes, som en æret Læser mig bemærkede, at naar man kun i Kardommen kan see Røget, som efter Gud Sjælen indeholder i sig „Spiren“ til hvad der kunde blive forberedelig for vor Skadelighed og vor offentlig Ordren, da maatte det være nok til at forbyde det, og da see vi, at det bliver noget Skadeligt, og at

man ikke kan vente Andet, end at, naar de, som skulle bekræfte Kardommen, være af en anden Trodsbeholdelse, vilde de ved tillade Rettigheder kunne finde Røget, som muligens kunde blive skadeligt for Skadeligheden og den offentlig Ordren, hvilket altsaa maatte stille sine Trodsbeholdere igjen ved deres frie Gudsdyrkelse. Derfor skal jeg paa det stærkeste protestere mod Udsagnet af dette Ord.

I Henseende til § 66, at Ingen er pligtig at yde personlig Bidrag til nogen anden Gudsdyrkelse end den, der er hans egen, da er det jo vistnok saa, at dette personlige Bidrag ikke er saa stort, som man kunde ønske; men imidlertid kan det dog ingen Tvivl være om, at derunder vilde altid indbefattes, hvad en æret Læser mente behøvede slet ikke at nævne, men som dog vel kan behøves; der vilde altid derunder indbefattes Offer og hvad Heiligheden kalder Offer og Hæderstoffer, og altsaa skulde jeg hellere ønske, at disse vistnok fremmede, men vedvarende altså bestående Ord optoges istedet; men da vil jeg naturligvis ogsaa ønske, som jeg og vil foreslaae, at alt det Dørlige udkaaer, da jeg ikke kan indse den allermindste Grund, hvorfor de, som ikke bejlene sig af Kardene eller af Indretningerne i Høstskirken, hvorfor de skulle faare Røget enten til den eller til nogenjensomhelst anden Kirke. Jeg mener overtalt, at en Regering ved at vedligeholde en egen Gudsdyrkelse, som dog ikke er sættet for det hele Folk, jeg mener, at den gjør bered nok, ja at den vilde gjøre for meget for dem, som ikke bejlene sig deraf, dersom den, foruden at overlade til dem selv at søge for deres Behov i denne Henseende, endda vilde paalægge dem en Skat — den være saa lille som den vil —, og det var jo dog en saadan Skat, som vilde blive afgiven enten til en Indretning, som ikke kunde være den siere og aldrig vilde være den siere, som skulle sig fra en saadan Skattelette, eller hvad man kalder den, eller og til Skolestyret. Hvad de tilføiede eller foreskrevne §§ 66 b og 66 c og d angaaer, da mener jeg, at de ikke alene uden Hæder kunne antages, men at de ere mere end overflødig.

Barfod: Jeg havde beredt mig paa at protestere mod Indretningen af Ordene „Læres“ eller; men da denne Protest allerede er nedlagt af den ærede Rigsdagsmand for Bræms (Grundtvig), skal jeg lade det berøse med at slutte mig til ham. Jeg har da nu kun taget Ordet, for at det ikke umiddelbart skal være sagt paa den danske Rigsdag, at der kunde være enten det nu var noget farligt eller usikkerligt i at see catholiske Brocksioner i Kjøbenhavns Gader; det foreslaaer mig altså vist, at ere vi et Folk, som har en levende religiøs Høstelse, eller vilde vi det nogenlunde, da vilde vi aldrig kunne tage Ansvar af at see Andet udsæe deres religiøse Gremmonier høistteligt og offentlig. Vi vilde ikke kunne tage Ansvar deraf, vi vilde vel ikke seig kunne følge dem i deres Protestioner, men vi vilde vide at respectere den Høstelse, som bringer dem dertil.

Riet: Naar bestemte Principer skulle nedlægges i en Grundlov, forekommer det mig, at der er Tale, som fremmer en mere tydelig og en mere oprigtig Udvalgte, end det, som angaaer den helligste af alle menneskelige Rettigheder, den, ikke blot at tænke og at troe hvad den istre Trang stiller, men ogsaa at udsæe den hele Gudsdyrkelse paa den Maade, som fremmer overens hermed. Men naar der ogsaa Dørligheds skal give sig tilføiede, maa der heller ikke være Røget tilføiede, ikke at tale om Intolerance, men endog af Dørlige Tolerance, saa at vi med Gudsdyrkelse kunne se med Dørligen Dørligheds: „Gud seie os fra Intolerance, Tolerance er allerede som nok“, og den er ogsaa som nok; det er berøveligt nok, naar i et Samfund, hvort Ligheden i de menneskelige Rettigheder skal tilføies